

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, 15. I. 2014

V.511.8.2014.EG

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Pan
Mateusz Szczurek
Minister Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Z doniesień prasowych¹ wynika, iż przedsiębiorcy, którzy decydują się na zarejestrowanie działalności pod adresem tzw. wirtualnego biura, coraz częściej spotykają się z utrudnieniami ze strony organów podatkowych.

Obywatele podnoszą, iż w przypadku gdy zamierzają skorzystać z usług wirtualnego biura, organy prowadzą długotrwałe postępowania w sprawie nadania numeru identyfikacji podatkowej (dalej: „NIP”), w ramach których szczegółowo sprawdzają wskazane przez podatników adresy, dokonując kontroli i oględzin tych miejsc, a także weryfikują treść zawartych umów o udostępnienie adresu. Niejednokrotnie postępowania te kończą się wydaniem decyzji o odmowie nadania NIP. Uzasadniając przyczynę odmowy nadania NIP, organy wskazują na zbyt małą powierzchnię do prowadzenia biura, nieodpowiedni sposób przechowywania dokumentów, brak możliwości przeprowadzenia kontroli, a także okoliczność, iż w danym miejscu nie przebywa organ zarządzający.

Dodatkowo przedsiębiorcy zarzucają, iż organy podatkowe stosują niejednolite praktyki w skali całego kraju w zakresie procedury nadania NIP. W związku z powyższym podatnicy, chcąc korzystać z biura wirtualnego, rejestrują działalność gospodarczą w większych miastach. Zdarzają się również przypadki, gdy po uzyskaniu odmowy nadania NIP, obywatele rezygnują z rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej.

¹ Artykuł z dnia 16 września 2013 r. w Rzeczypospolitej pt. „Po co fiskusowi biuro” oraz z dnia 28 października 2013 r. w Pulsie Biznesu „Urzednicy skarbowki nie lubią wirtualnych biur”.

W tym miejscu pragnę wskazać, iż z art. 8b ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (Dz. U. z 2012 r. poz. 1314 ze zm. – dalej: „*ustawa o NIP*”) wynika, iż naczelnik urzędu skarbowego wydaje potwierdzenie nadania *NIP*. Potwierdzenie nadania *NIP* jest wydawane niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia wpływu poprawnego zgłoszenia identyfikacyjnego do naczelnika urzędu skarbowego (ust. 2). Natomiast w przypadku osób fizycznych rozpoczynających działalność gospodarczą potwierdzenie nadania *NIP* wydaje się nie później niż następnego dnia roboczego po dniu wpływu do naczelnika urzędu skarbowego poprawnego zgłoszenia identyfikacyjnego (ust. 3).

Natomiast art. 8c ust. 1 *ustawy o NIP* stanowi, iż naczelnik urzędu skarbowego wydaje decyzję o odmowie nadania *NIP* w przypadku 1) braku możliwości potwierdzenia tożsamości lub istnienia podmiotu; 2) stwierdzenia, że dokonane zgłoszenie identyfikacyjne nie spełnia wymogów określonych dla tego zgłoszenia; 3) gdy podmiotowi został nadany *NIP*; 4) wystąpienia o nadanie *NIP* przez podatnika, o którym mowa w art. 5 ust. 2a *ustawy o NIP* (osoby fizyczne objęte rejestrem PESEL nieprowadzące działalności gospodarczej lub niebędące zarejestrowanymi podatnikami podatku od towarów i usług – dalej „*VAT*”).

Mając na uwadze brzmienie ww. przepisów *ustawy o NIP*, należy stwierdzić, iż wśród zamkniętego katalogu przesłanek uzasadniających wydanie decyzji o odmowie nadania *NIP* nie znajduje się wskazanie przez podatnika jako siedziby adresu biura wirtualnego. Obecnie obowiązująca *ustawa o NIP* nie precyzuje jakichkolwiek wymogów, które powinna spełniać siedziba przedsiębiorcy, aby można było mu nadać *NIP*. Tym samym, wydaje się, iż na etapie postępowania w sprawie nadania *NIP* organy podatkowe nie powinny badać, czy wskazane przez podatnika miejsce posiada realne możliwości prowadzenia w nim określonego rodzaju działalności. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ww. postępowanie powinno ograniczyć się do badania kompletności i formy zgłoszenia identyfikacyjnego.

Powyższe potwierdza orzecznictwo sądów administracyjnych – por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (dalej: „*WSA*”) w Łodzi z dnia 7 sierpnia 2013 r. (sygn. akt I SA/Łd 436/13). W uzasadnieniu ww. orzeczenia sąd wyjaśnił, iż „(...) *ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97)*

dokonano m.in. zmiany ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników. Wprowadzone zmiany (w tym uchylene art. 5 ust. 4b) miały na celu uporządkowanie i uproszczenie zasad ewidencjonowania przedsiębiorców. Podmioty ubiegające się o nadanie NIP nie muszą już przedkładać poza wnioskiem żadnych dodatkowych dokumentów, takich jak umowa spółki czy umowa potwierdzająca prawo do lokalu. Ustawodawca w rozdziale drugim ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników szczegółowo uregulował postępowanie w sprawie nadania numeru NIP. Postępowanie w sprawie nadania tego numeru powinno sprowadzać się jedynie do sprawdzenia spełnienia tych warunków formalnych (...)". Ponadto, WSA w Łodzi podkreślił, iż w toku postępowania o nadanie NIP organy nie są uprawnione do badania, czy pod adresem biura wirtualnego wykonywane są funkcje zarządcze spółki. W ocenie sądu również okoliczność, że pod wskazanym adresem mają siedzibę także inne podmioty nie może mieć wpływu na kwestię nadania NIP (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2013 r. w sprawie C-527/11 w sprawie Valsts ieņēmumu dienests v. Ablessio SIA).

Dostrzegając z jednej strony konieczność podjęcia środków przeciwdziałających nieuczciwym praktykom polegającym na wykorzystywaniu wirtualnych biur w celu unikania opodatkowania, nie mogę jednak zgodzić się z utrwalającą się praktyką organów podatkowych, która zmierza do odmowy nadania NIP tylko dlatego, że przedsiębiorca rejestruje działalność pod adresem biura wirtualnego. Pragnę zaznaczyć, iż obecnie na rynku podatnicy coraz częściej decydują się na korzystanie z usług biur wirtualnych, co jest wyrazem upowszechniającej się tendencji do przekazywania zadań oraz funkcji do realizacji podmiotom zewnętrznym. Docelowo takie rozwiązanie zmierza do ograniczenia kosztów obsługi biurowej. Tym samym, jako organ stojący na straży konstytucyjnych wolności i praw obywatela, wyrażam stanowisko, iż działania organów podatkowych nie powinny stanowić utrudnienia dla małych i średnich przedsiębiorców rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej.

Pragnę zwrócić uwagę, że każdy przedsiębiorca może dowolnie wybrać miejsce, w którym zamierza prowadzić swoją działalność gospodarczą. Nic nie stoi zatem na przeszkodzie, żeby mógł skorzystać z usługi biura wirtualnego, w szczególności jeżeli uzasadnia to charakter prowadzonej przez niego działalności. Podkreślenia również wymaga

fakt, iż w obecnie obowiązującym porządku prawnym nie ma zakazu wskazywania tego samego adresu prowadzenia działalności gospodarczej przez kilka podmiotów.

Biorąc pod uwagę powyższe, w oparciu o art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm. – dalej: „ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich”) zwracam się z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska wobec przedstawionego problemu, a także o przekazanie danych statystycznych na temat ilości wydanych decyzji o odmowie nadania *NIP* osobom rejestrującym działalność gospodarczą pod adresem biura wirtualnego w okresie ostatnich trzech lat, z uwzględnieniem informacji czy decyzja jest prawomocna, wskazaniem rejonizacji organu podatkowego oraz adresata decyzji.

Łeona Wójciszewska

Teus Jipson